

Bemærkninger til Justitsministeriets skitse af 23. marts 2021 for revision af logningsreglerne

Indledning

Justitsministeriet har den 23. marts 2021 udarbejdet en skitse for revision af logningsreglerne mv. ("lovskitsen"). Lovskitsen er navnlig udarbejdet i forlængelse af EU-domstolens dom af 6. oktober 2020 i de forenede sager C-511/18 og C-512/18, *La Quadrature du Net m.fl. og C-520/18, Ordre des barreaux francophones et germanophone m.fl.* ("La Quadrature-dommen").

I det følgende fremgår Justitias bemærkninger til udvalgte dele af lovskitsen. Bemærkningerne bygger på den analyse inkl. forslag til alternativ løsning, som Justitia udgav den 25. februar 2021.¹

Kommentarerne vedrører lovskitsens punkt 3 og 4 vedrørende logning med henblik på henholdsvis beskyttelse af den nationale sikkerhed og bekæmpelse af grov kriminalitet samt lovskitsen punkt 7 vedrørende adgangen til loggede oplysninger. Bemærkningerne til punkt 7 angår dog kun spørgsmålet om, hvorvidt der kan gives adgang til oplysninger under hensyn til forfølgelsen af et andet formål end det formål, som oplysningerne oprindeligt blev logget til. Endelig gøres der bemærkninger til lovskitsens punkt 8 vedrørende spørgsmålet om perioden indtil et nyt regelsæt træder i kraft.

Justitia har således ikke forholdt sig til, om de danske regler i tilstrækkelig grad beskytter mod risikoen for misbrug, selve *opbevarings*perioden for de loggede data, hvilke kommunikationsformer og oplysninger der kan og bør være omfattet af logningspligten, hvilke forpligtelser for teleudbydere mv., logningsordningen vil medføre udover selve logningspligten, overvejelserne vedrørende taletidskort, hastesikring, forholdet til databeskyttelsesreglerne eller nuancerne i retsplejelovens regler om henholdsvis edition og indgreb i meddelelshemmeligheden.

Overordnede bemærkninger til lovskitsen

Justitia finder det positivt, at Justitsministeriet har påbegyndt den lovrevision af logningsreglerne, der – som minimum – har været nødvendig siden 2016. Justitsministeriets foreløbige lovskitse giver dog på en række punkter anledning til bekymring.

Dele af Justitsministeriets foreslåede ordning vil reelt medføre opretholdelse af den nuværende (ulovlige) retstilstand. Opretholdelsen af den nuværende retstilstand er en konsekvens af den del af forslaget, hvorefter CTA's trusselsvurdering kan legitimere generel og udifferentieret logning,

---

¹ Justitia, Ulovlig logning – Tid til en lovrevision, 25. februar 2021. Analysen kan tilgås [her](#).

sammenholdt med den del af forslaget, hvorefter der ville kunne gives adgang til disse loggede data til brug for bekæmpelse af grov kriminalitet.

Når Justitsministeriet endda derudover overvejer en lempelse af kriminalitetskravet for så vidt angår reglerne om adgang til loggede data, samt en udvidelse af de oplysninger og kommunikationsformer, der omfattes af logningspligten, er der reelt tale om en de facto udvidelse af den nuværende (ulovlige) logningsordning.

Dette forekommer svært problematisk i lyset af EU-Domstolens praksis. Ifølge Justitias vurdering vil vedtagelse af den foreslåede løsning med overvejende sandsynlighed medføre, at Danmark vil blive dømt ved en eventuel sag for EU-Domstolen.

Bemærkninger til lovskitsens punkt 3: Logning med henblik på beskyttelse af den nationale sikkerhed

EU-retten er som udgangspunkt til hinder for generel og udifferentieret logning.² Dog kan der *undtagelsesvis* og *midlertidigt* ske en sådan form for logning, hvis et land står overfor en alvorlig trussel mod den nationale sikkerhed, der er reel og aktuel eller forudsigelig.³

Definition af "alvorlig trussel mod den nationale sikkerhed"

I forbindelse med vedtagelsen af regler, der tillader midlertidigt påbud om generel og udifferentieret logning, skal der først og fremmest foretages en definition af begrebet *alvorlig* trussel mod den nationale sikkerhed.

Lovskitsen forholder sig ikke direkte til dette spørgsmål. Justitia anbefaler, at der ved vedtagelsen af nye regler tages konkret og eksplicit stilling til definitionsspørgsmålet for at skabe klarhed om retstilstanden.

Begrebet "*national sikkerhed*" svarer til begrebet "statens sikkerhed".⁴ Begrebet er ikke entydigt defineret af EU-Domstolen eller i EU-retten i øvrigt.⁵ I national ret på udlændingeområdet er begrebet imidlertid i flere sammenhænge defineret således, at det især omfatter de interesser, der værnes af straffelovens kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) og kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.).⁶ Det

---

² Digital Rights-dommen (C-293/12 og C-594/12), præmis 69-71, Tele2-dommen (C-203/15 og C-698/15), præmis 103-107 og La Quadrature-dommen, præmis 117-119 og 141

³ La Quadrature-dommen, præmis 134-139

⁴ Se art. 15, stk. 1 i e-databeskyttelsesdirektivet (direktiv 2002/58)

⁵ Dette er også anført i vejledning 9557 af 30. juni 2020 om lokationskravet i databeskyttelsesloven, punkt 2.3.3

⁶ Jf. lovforslag nr. 99 til om ændring af lov om pas til danske statsborgere m.v., udlændingeloven og retsplejeloven fremsat den 17. december 2014, almindelige bemærkninger, punkt 2.3.1.3, lovforslag nr. 32 til lov om udlændingeloven fremsat den 13. december 2001, bemærkninger til § 1, nr. 6 samt betænkning nr. 968 af 1982 om udlændingelovgivningen, s. 165

foreslås derfor, at der tages udgangspunkt i den samme definition i forbindelse med logningsreglerne.

Loven bør derudover indeholde en nærmere definition af, hvornår sådanne trusler må karakteriseres som "alvorlige".

Vurdering af om der foreligger en trussel der kan legitimere generel og udifferentieret logning

I lovskitsen foreslår Justitsministeriet, at vurderingen af, om der foreligger en sådan trussel mod den nationale sikkerhed, som kan begrunde generel og udifferentieret logning, hovedsageligt skal bero på Center for Terroranalysens ("CTA") "Vurdering af Terrortruslen mod Danmark".⁷

Det fremgår af lovskitsen, at CTA's vurdering vil kunne udgøre det bærende element i vurderingen, men at der vil være tale om en samlet vurdering, hvor også andre analyser udgivet af Politiets Efterretningstjeneste, Forsvarets Efterretningstjeneste eller Center for Cybersikkerhed kan indgå.⁸

Samlet set må lovskitsen dog forstås sådan, at det i sig selv skønnes at være tilstrækkeligt, at CTA har vurderet, at terrortruslen mod Danmark er "alvorlig". Med henvisning til CTA's seneste vurdering anfører Justitsministeriet således, at Danmark på nuværende tidspunkt står over for en sådan trussel mod den nationale sikkerhed, at der i overensstemmelse med EU-retten kan pålægges generel og udifferentieret logning.⁹

Ifølge Justitias vurdering vil den foreslåede løsning være i strid med EU-Domstolens praksis. Vedtagelse af den foreslåede løsning vil således med overvejende sandsynlighed medføre, at Danmark vil blive dømt ved en eventuel sag for EU-Domstolen.

EU-Domstolens praksis foreskriver, at der kun må logges generelt og udifferentieret i en begrænset periode,¹⁰ hvorved tidsperioden desuden skal begrænses til det strengt nødvendige,¹¹ og at denne form for logning aldrig må blive hovedreglen¹² eller antage systematisk karakter.¹³ Vurderingen skal være baseret på konkrete omstændigheder,¹⁴ og der skal være tale om en reel og aktuel eller forudsigelig trussel.¹⁵ Domstolens praksis må på den baggrund forstås sådan, at der er tale om et ekstraordinært tiltag reserveret til ekstraordinære situationer.

Modsat må CTA's trusselsvurdering anses som en overordnet vurdering af det mere generelle trusselsbillede. CTA har vurderet trusselsniveauet "alvorligt" siden 2014, og senest i marts 2020.¹⁶

---

⁷ Lovskitsens s. 21-23

⁸ Lovskitsens s. 23-24

⁹ Lovskitsens s. 74

¹⁰ La Quadrature-dommen, præmis 137

¹¹ La Quadrature-dommen, præmis 138

¹² La Quadrature-dommen, præmis 111

¹³ La Quadrature-dommen, præmis 138

¹⁴ La Quadrature-dommen, præmis 137

¹⁵ La Quadrature-dommen, præmis 137

¹⁶ [Publikationer \(pet.dk\)](#)

Der er således tale om et generelt trusselsbillede, der har gjort sig gældende i som minimum 7 år, og som ikke kan antages at ændre sig foreløbigt.

Iværksættelse af generel og udifferentieret logning på baggrund af CTA's vurdering vil derfor ikke overholde kravet om, at generel og udifferentieret logning skal være et tidsbegrænset tiltag reserveret til ekstraordinære situationer. Tværtimod vil anvendelsen af CTA's vurdering medføre, at generel og udifferentieret logning bliver hovedreglen, pålægges for en ikke-begrænset periode samt antager systematisk karakter. Dette er i direkte strid med EU-Domstolens praksis som gennemgået netop ovenfor.

Ifølge Justitia må vurderingen foretages på baggrund af konkrete, dokumenterbare omstændigheder, der gør trusselsantagelsen reel og aktuel eller forudsigelig. Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvis PET på baggrund af efterretninger får en reel mistanke om, at et ekstremistisk netværk er i færd med at planlægge et konkretiseret og nært forestående terrorangreb i Danmark.

Overordnet set anbefaler Justitia på det kraftigste, at Justitsministeriet foretager en væsentlig skærpelse af kravene til vurderingen af, om der er tale om en trussel, der kan legitimere generel og udifferentieret logning.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvem der bør have kompetence til at foretage vurderingen og initiere generel og udifferentieret logning, henvises til afsnittet netop nedenfor.

Kompetence til at iværksætte generel og udifferentieret logning

I lovskitsen forudsættes det, at det er justitsministeren alene, der har kompetence til at pålægge generel og udifferentieret logning.¹⁷ Justitia vurderer ikke, at dette er en hensigtsmæssig løsning. Generel og udifferentieret logning er særligt omfattende og dermed indgribende, og den juridiske vurdering af, om betingelserne for at pålægge en sådan logningsordning er opfyldt, kan risikere at blive politiseret.

Hertil kommer, at CTA, hvis analyser i henhold til lovskitsen skal udgøre det bærende element i vurderingen, hører under PET. Det vil derfor med lovskitsens forslag være PETs egen analytiske afdelings vurderinger, der er afgørende for, hvorvidt der skal indsamles persondata, som PET har en væsentlig interesse i bliver indsamlet. CTA's analyser kan endvidere risikere at blive politiseret af ansvarlige politikere, såfremt indholdet ikke flugter med regeringens prioriteter.

En sådan ordning skaber selvsagt risiko for manglende objektivitet. Det samme gælder naturligvis, hvis det overlades til PET alene at foretage vurderingen på baggrund af sine efterretninger.

Det anbefales derfor, at vurderingen underlægges yderligere kontrol. Der kunne f.eks. stilles krav om, at vurderingen foretages i samarbejde med Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

---

¹⁷ Lovskitsens s. 24

En anden – og formentlig bedre – mulig løsning, kunne være at oprette en uafhængig særenhed, hvis medlemmer skal være med til at foretage vurderingen. Udpegelsen af enhedens medlemmer bør i så fald ske på et formelt set mere uafhængigt grundlag end udpegelsen af tilsynet med efterretningstjenesterne.¹⁸ Således bør det ikke være justitsministeren – der også er ansvarlig for politiet/PETs virksomhed – som har kompetence til at vælge medlemmerne, idet der i så fald ville ske en unødigt sammenblanding af interesser. Medlemmerne bør i stedet vælges af Folketinget, i lighed med Folketingets Ombudsmand.

I begge tilfælde kan der indføres regler om, hvorvidt der blandt de personer, der foretager vurderingen af truslen, kræves fuld enighed eller et bestemt antal stemmer for, at en ordning om generel og udifferentieret logning kan initieres. Disse regler bør sikre, at den endelige vurdering i alle tilfælde vil fremstå objektiv. Det vil således ikke være tilfredsstillende, hvis der f.eks. gives justitsministeren vetoret.

Desuden vil det være fordelagtigt at underlægge vurderingen af, om der foreligger en tilstrækkelig trussel, parlamentarisk kontrol.

Uanset hvilken løsning der vælges, er det afgørende, at dem der er involveret i vurderingen, skal have tilgang til alt materiale og alle oplysninger, der er af betydning for vurderingen. Der kan i den forbindelse drages inspiration fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne, som i medfør af PET-lovens § 20 har adgang til alle oplysninger, der har betydning for tilsynets virksomhed.

For at yde tilstrækkelige retssikkerhedsmæssige garantier i forbindelse med vurderingen af, om betingelserne er opfyldt, bør en sådan ordning desuden kun kunne iværksættes efter kendelse fra byretten. Et krav om kendelse vil naturligvis være mere tids- og ressourcekrævende, men henset til, at der kun i helt ekstraordinære tilfælde bør kunne pålægges generel og udifferentieret logning, vil behovet for at skaffe en kendelse opstå så sjældent, at de retssikkerhedsmæssige garantier, der er forbundet med kravet, opvejer disse ulemper.

Retten bør i den henseende have tilgang til alt det materiale og alle de oplysninger, der ligger til grund for vurderingen af behovet for at pålægge generel og udifferentieret logning. For at bevare fortroligheden kan rettens behandling af spørgsmålet foregå for lukkede døre. Der kan i øvrigt iværksættes yderligere sikkerhedsprocedurer for at undgå risikoen for læk af klassificerede oplysninger.

Effektiv prøvelse

En afgørelse om, at der skal logges generelt og udifferentieret, skal kunne gøres til genstand for effektiv prøvelse med henblik på at kontrollere, om betingelserne for logning er opfyldt.¹⁹

---

¹⁸ PET-lovens § 16

¹⁹ La Quadrature-dommen, præmis 139

I lovskitzen lægges der i den forbindelse op til, at ministeriets vurdering af, om betingelserne for generel og udifferentieret logning er opfyldt, samt om der er fastsat de fornødne betingelser og garantier for logningen, vil kunne gøres til genstand for almen domstolsprøvelse.²⁰

Justitia ønsker at bemærke, at hvis muligheden for effektiv prøvelse skal være reel, er det først og fremmest en forudsætning, at afgørelsen om at iværksætte generel og udifferentieret logning offentliggøres. Adgangen til domstolsprøvelse vil ellers være illusorisk. De nye regler bør derfor indeholde krav om, at afgørelsen om logning offentliggøres på det tidspunkt, hvor offentliggørelse ikke medfører, at formålet med logningen forspildes.

Det fremgår desuden af lovskitzen, at det alene vil være Justitsministeriets vurdering, der kan efterprøves, da de efterretningsmæssige analyseprodukter, der ligger til grund for vurderingen, i vidt omfang baserer sig på klassificeret materiale.²¹

Dette giver anledning til at overveje, om domstolsprøvelsen i så fald kan siges at være effektiv. Det forekommer ikke muligt for en domstol at foretage en egentlig vurdering af, om betingelserne for et påbud om logning er opfyldt, hvis det samlede faktuelle grundlag for beslutningen ikke kan indgå i vurderingen. Umiddelbart forekommer denne løsning derfor ikke at opfylde kravene til effektiv prøvelse.

Justitia er samtidig opmærksom på, at saglige hensyn gør sig gældende i forbindelse med klassificeringen af det relevante materiale. Justitia anbefaler, at det overvejes nøje, hvordan der bedst muligt findes en balance mellem hensynet til effektiv prøvelse på den ene side og bevarelsen af fortrolighed på den anden side.

Der kan i den forbindelse drages inspiration fra den proces, der anvendes i medfør af udlændingelovens kapitel 7b ved domstolsbehandling af visse beslutninger om administrativ udvisning m.v., hvor der bl.a. beskikkes en særlig advokat, der får tilgang til det relevante materiale,²² og hvor visse dele af domstolsbehandlingen foregår for lukkede døre.²³ Mht. beskikkelse af en særlig advokat kan der ligeledes med inspiration fra denne ordning antages et antal advokater, der står til rådighed til formålet, og som således også kan underlægges særlige sikkerhedsmæssige procedurer.²⁴

Det bemærkes derudover, at domstolsprøvelsen giver anledning til at overveje spørgsmål vedrørende retlig interesse.

---

²⁰ Lovskitsens s. 26

²¹ Lovskitsens s. 26-27

²² Udlændingelovens § 45e

²³ Udlændingelovens § 45g

²⁴ Udlændingelovens § 45j

Som det fremgår ovenfor anbefaler Justitia i øvrigt, at et påbud om generel og udifferentieret logning i alle tilfælde vil kræve kendelse. Dette vil medføre øget retssikkerhed i ethvert tilfælde, hvor en sådan logning påtænkes.

I tillæg til domstolsprøvelse kan der med fordel gives Datatilsynet og Tilsynet med Efterretningstjenesterne eksplicit hjemmel til at foretage legalitetskontrol af beslutninger om generel og udifferentieret logning.

Tidsmæssig udstrækning af påbud om generel og udifferentieret logning

Et påbud om generel og udifferentieret logning skal tidsmæssigt begrænses til det strengt nødvendige.²⁵ Desuden må varigheden af et påbud om logning ikke overstige et forudseeligt tidsrum.²⁶

I lovskiten foreslås det, at teleudbydere mv. skal kunne pålægges at foretage generel og udifferentieret logning i op til 1 år ad gangen. Justitsministeriet anfører, at sager omfattet af straffelovens kapitel 12 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) og kapitel 13 (forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.) ofte har en kompleksitet og et tidsmæssigt perspektiv, der kan strække sig over lang tid.²⁷ Samtidig anfører Justitsministeriet, at den tidsmæssige udstrækning vil kunne fastsættes til mindre end 1 år, når det skønnes nødvendigt.²⁸

Efter Justitias opfattelse går den foreslåede periode væsentligt ud over det strengt nødvendige. Justitia foreslår, at udgangspunktet fastsættes til 14 dage med mulighed for forlængelse, hvis omstændighederne fortsat gør sig gældende ved periodens udløb. På grund af den indgribende karakter, som generel og udifferentieret logning har, bør loven dog også foreskrive en pligt til løbende at tage stilling til, om det konkrete trusselsbillede fortsat er tilstrækkeligt aktuelt til at tillade ordningens opretholdelse. Vurderingen kan eventuelt differentieres således, at den indledende tilladelse til at iværksætte ordningen samt eventuelle forlængelser ud over 14 dage skal besluttes af byretten, hvorimod den løbende vurdering indenfor den her tilladte periode foretages af den myndighed, der har anmodet om logningens iværksættelse. Disse forhold vil også modvirke, at logningen antager systematisk karakter.

Betragtningerne skal også ses i lyset af, at definitionen af en alvorlig trussel, der er "reel og aktuel eller forudsigelig", ifølge Justitias vurdering adskiller sig væsentligt fra den definition, der er lagt op til i lovskiten. Justitia mener således ikke, at en aktuel eller forudsigelig trussel kan antages ud fra et generelt trusselsbillede der har været gældende i som minimum 7 år, men må afgøres på baggrund af konkrete dokumenterbare omstændigheder, der gør trusselsantagelsen reel og aktuel eller forudsigelig. Dette kunne som nævnt f.eks. være tilfældet, hvis PET på baggrund af efterretninger får

---

²⁵ La Quadrature-dommen, præmis 138

²⁶ La Quadrature-dommen, præmis 138

²⁷ Lovskitsens s. 25

²⁸ Lovskitsens s. 26

konkret mistanke om, at et ekstremistisk netværk er i færd med at planlægge et nært forestående terrorangreb i Danmark.

Bemærkninger til lovskitsens punkt 3: Logning med henblik på bekæmpelse af grov kriminalitet mv.

EU-retten tillader målrettet logning af trafik- og lokaliseringsdata i det omfang det sker til bekæmpelse af grov kriminalitet, alvorlige trusler mod den offentlige sikkerhed eller trusler mod den nationale sikkerhed ("grov kriminalitet mv.").²⁹ Der må derimod ikke ske logning af disse data til brug for bekæmpelse af kriminalitet i almindelighed.³⁰

Definition af "grov kriminalitet" mv.

I forbindelse med vedtagelsen af en målrettet logningsordning, skal der først og fremmest foretages en definition af begreberne *grov* kriminalitet, beskyttelse mod *alvorlige* trusler mod den offentlige sikkerhed og trusler mod den nationale sikkerhed.

Om end det i La Quadrature-dommen ikke defineres nærmere, hvad der skal forstås ved *grov* kriminalitet, må der tages udgangspunkt i en almensproglig forståelse af, hvad der adskiller denne form for kriminalitet fra kriminalitet i almindelighed, dvs. alvorsgraden af selve den kriminaliserede handling.

I lovskitsen henviser Justitsministeriet for så vidt angår spørgsmålet om definition af grov kriminalitet til skitsens punkt 7.3.1. Her fremgår det, at Justitsministeriet finder behov for at vurdere, om der er rum for at stille et lempeligere kriminalitetskrav end det, der i dag gælder for retsplejelovens regler om indgreb i meddelelseshemmeligheden.³¹

Mere konkret anfører Justitsministeriet, at kriminalitetskravet fortsat vil kunne fastsættes i form af et krav til strafferammen for de omfattede lovovertrædelser, men at Justitsministeriet samtidig vurderer, at øvrige kriterier kan indgå i vurderingen af, om en lovovertrædelse kan karakteriseres som "almindelig" eller "grov" kriminalitet.³²

Justitsministeriet anfører i den forbindelse, at det vil kunne indgå i denne vurdering, om lovovertrædelsen kan karakteriseres grov af andre årsager end henset til strafferammen, f.eks. fordi der er tale om flere gentagelsestilfælde, samt om en alvorlig lovovertrædelse i praksis kun vanskeligt ville være mulig at efterforske, hvis ikke der var adgang til et bestemt tvangsindgreb.³³

---

²⁹ La Quadrature-dommen, præmis 146-147

³⁰ La Quadrature-dommen, præmis 140

³¹ Lovskitsens s. 69

³² Lovskitsens s. 69-70

³³ Lovskitsens s. 70

Justitia mener ikke, at der kan sættes lighedstegn mellem "grov kriminalitet" og lovovertrædelser, der kun vanskeligt vil kunne efterforskes, hvis der er adgang til f.eks. loggede oplysninger. Der er ifølge Justitias opfattelse tale om to forskellige ting, der ikke kan sammenlignes. Medtagelsen af dette kriterie vil derfor ifølge Justitias vurdering være i strid med EU-Domstolens praksis.

Justitia mener heller ikke, at kriminalitet i almindelighed bør kunne kategoriseres som "grov kriminalitet" på baggrund af gentagelsestilfælde. Ifølge Justitias vurdering vil det ikke være i overensstemmelse med EU-Domstolens krav, hvis der f.eks. kunne iværksættes logning overfor en person, der flere gange er dømt for f.eks. simpelt tyveri (straffelovens § 276) eller simpel vold (straffelovens § 244).

Justitia anbefaler, at definitionen alene baserer sig på lovovertrædelsens strafferamme, f.eks. 6 års fængsel.

For så vidt angår definitionen af trusler mod den offentlige sikkerhed, kan der i overensstemmelse med EU-Domstolens praksis³⁴ tages udgangspunkt i de kriminalitetsformer, der er oplyst i TEUF art. 83, stk. 1: Menneskehandel, seksuel udnyttelse af kvinder og børn, ulovlig narkotikahandel, ulovlig våbenhandel, hvidvaskning af penge, korrupsion, forfalskning af betalingsmidler, edb-kriminalitet og organiseret kriminalitet. Dog er det desuden et krav, at de pågældende kriminalitetsformer er begået på særlig grov vis, før de kan omfattes. Terrorisme følger også af art. 83, stk. 1, men må antages også at være omfattet af begrebet national sikkerhed, jf. netop ovenfor. For så vidt angår definitionen af national sikkerhed henvises der i det hele taget til det ovenfor anførte.

Personbestemt målrettet logning

Den målrettede logningsordning skal begrænses til det strengt nødvendige for så vidt angår de berørte personer.³⁵ Denne afgrænsning kan dels ske som en konkret personbestemt afgrænsning, hvorved logningspåbuddet retter sig mod en eller flere specifikt angivne personer.³⁶

I lovskiten foreslås det, at personmæssig afgrænsning kan ske på baggrund af følgende kriterier:³⁷

1. Personer der inden for en nærmere bestemt årrække er dømt for grov kriminalitet mv.
2. Personer der tidligere har været genstand for indgreb efter retsplejelovens kapitel 71 med henblik på bekæmpelse af grov kriminalitet mv.
3. Personer der tidligere har været i kontakt med personer, som har været aflyttet med henblik på bekæmpelse af grov kriminalitet mv.
4. Personer som retshåndhævende myndigheder har en konkret formodning om har forbindelse til grov kriminalitet mv.

---

³⁴ EU-Domstolens dom (Store Afdeling) af 22. maj 2012 i sag C-348/09, præmis 28

³⁵ La Quadrature-dommen, præmis 147

³⁶ La Quadrature-dommen, præmis 148-149

³⁷ Lovskitsens s. 30-31

For så vidt angår det første kriterium bemærker Justitia, at det bør sikres, at årrækken ikke er uforholdsmæssig lang. Der bør i den forbindelse vedtages et maksimalt antal år fra dom eller afsoning, hvorefter kriteriet kan anvendes. Desuden kan der med fordel vedtages et grovhedskriterium, således at årrækken i det konkrete tilfælde hænger sammen med grovheden af den begåede kriminalitet.

For så vidt angår det andet kriterium bør det afklares nærmere, hvad der ligger heri. I lovskiten fremgår det, at det ved en retskendelse vil være konstateret, at der er grundlag for en mistanke, som kan begrunde, at personen omfattes af personbestemt logning. Dette er Justitia umiddelbart enig i. Dog bør der fastsættes klare grænser i den forbindelse, således at logningspåbuddet kun kan udstedes i umiddelbar tidsmæssig sammenhæng med det tvangsindgreb, der skal udgøre grundlaget for logningen.

Det tredje kriterium bør konkretiseres væsentligt, navnlig i forhold til, hvor lang en periode "tidligere" dækker over, og hvordan "kontakt" skal forstås. På samme måde bør det konkretiseres, hvad der skal forstås ved, at en person "har været aflyttet", herunder hvor langt tilbage i tid dette tænkes at omfatte. Justitia er for så vidt enig i, at det kan være legitimt at iværksætte logning overfor en person, der er i kontakt med miljøer, hvor der begås grov kriminalitet, men det bør sikres, at kriterierne afgrænses tilstrækkeligt, herunder at der ikke gives adgang til, at enhver person, der har været i en hvilken som helst form for kontakt med en, der en gang er blevet aflyttet, kan gøres til genstand for logning.

Justitia er enig i det fjerde kriterium.

Geografisk målrettet logning

Den målrettede logningsordning skal begrænses til det strengt nødvendige for så vidt angår de berørte personer. Denne afgrænsning kan dels ske som en geografisk afgrænsning, idet en sådan målretning vil reducere antallet af berørte personer.³⁸

Domstolen har fastslået, at der kan ske afgrænsning ud fra et geografisk kriterium, når der i et eller flere områder er identificeret en forhøjet risiko for planlægning eller udførelse af grov kriminalitet. Domstolen nævner som eksempler: *"steder eller infrastrukturer, der regelmæssigt besøges af et meget stort antal personer, eller strategiske steder, såsom lufthavne, banegårde eller vejafgiftsområder"*. Vurderingen skal foretages på grundlag af objektive og ikke-diskriminerende forhold.³⁹

I lovskiten angiver Justitsministeriet en række eksempler på, hvad der ifølge ministeriets vurdering opfylder disse betingelser.

---

³⁸ La Quadrature-dommen, præmis 150

³⁹ La Quadrature-dommen, præmis 150

For så vidt angår steder, der er kendetegnet ved et højt antal tilfælde af grov kriminalitet, har ministeriet angivet følgende eksempler:⁴⁰

1. Bydele, hvor politiet har konstateret, at der statistisk set oftere begås grov kriminalitet end andre steder
2. Områder hvor der ligger "rockerborge" eller hashklubber mv.
3. Områder hvor der aktuelt verserer bandekonflikt

For så vidt angår steder, hvor der i særlig grad kan begås grov kriminalitet mv., nævner ministeriet – i overensstemmelse med præmisserne i La Quadrature-dommen – steder eller infrastrukturer, der regelmæssigt besøges af et meget stort antal personer. Ministeriet tilføjer også konkrete begivenheder såsom sportsarrangementer, konferencer eller statsbesøg.⁴¹

Endelig nævner ministeriet – i overensstemmelse med præmisserne i La Quadrature-dommen – strategiske steder såsom lufthavne, banegårde eller vejafgiftsområder.⁴²

Justitia ønsker at fremhæve, at loven bør klargøre, at der skal være tale om områder, der specifikt er geografisk afgrænset til det nødvendige, og at en sådan afgrænsning ikke kan omfatte hele landet eller hele landsdele. Der bør i det hele taget angives flere kriterier, så der sikres konsistens og retlig forudsigelighed. Navnlige lovskitsens eksempel vedrørende bydele, hvor der statistisk set oftere begås grov kriminalitet, forekommer i sin nuværende form urimelig elastisk.

Tidsmæssig udstrækning af påbud om målrettet logning

Et påbud om målrettet logning skal tidsmæssigt begrænses til det strengt nødvendige, idet det dog er tilladt at muliggøre forlængelse af logningen, hvis den fortsat er nødvendig.⁴³

I lovskitsen foreslås det, at teleudbydere mv. skal kunne pålægges at foretage målrettet personbestemt og/eller geografisk logning i op til 1 år ad gangen, idet det pålagte tidsrum dog skal være så kort som muligt.⁴⁴

Justitsministeriet anfører som baggrund herfor, at efterforskning af grov kriminalitet ofte strækker sig over længere perioder, og at det samme gælder udførelsen af grove kriminelle handlinger og forberedelser dertil. Derudover anfører Justitsministeriet, at efterforskning af sådanne forhold ofte kaster lys over ældre forhold, hvorved der bliver brug for oplysninger længere tilbage i tid.⁴⁵

Efter Justitias opfattelse bør der opereres med et udgangspunkt på tre måneder, med mulighed for forlængelse efter en konkret vurdering af, om logningsbehovet fortsat eksisterer ved periodens udløb. I visse tilfælde kan det tænkes, at logningsbehovet vil være kortere end udgangspunktet på

---

⁴⁰ Lovskitsens s. 33-34

⁴¹ Lovskitsens s. 34

⁴² Lovskitsens s. 34

⁴³ La Quadrature-dommen, præmis 151

⁴⁴ Lovskitsens s. 32 og 34

⁴⁵ Lovskitsens s. 32 og 35

f.eks. tre måneder. Loven bør derfor også indeholde en undtagelse, hvorefter perioden gøres kortere, hvis det er tydeligt, at begrundelsen for logning ikke foreligger i en så lang periode, som udgangspunktet foreskriver. Dette kunne f.eks. være tilfældet, hvis der iværksættes logning i et område, hvor der sker planlægning af en konkret begivenhed, der udgør en alvorlig trussel mod den offentlige sikkerhed. Hvis denne begivenhed afvikles inden udløbet af de tre måneder, ville logningen således skulle underlægges en kortere tidsperiode.

Effektiv prøvelse

For så vidt angår kravet om prøvelse anføres det i lovskitzen, at der kan ske efterfølgende prøvelse ved domstolene i forbindelse med politiets adgang til de loggede oplysninger, hvorved der kan ske prøvelse af, om proportionalitetskravet er opfyldt.⁴⁶

Justitia er enig i, at der bør være adgang til domstolsprøvelse af, om betingelserne for politiets adgang til loggede oplysninger var opfyldt. Der vil her skulle være adgang til prøvelse af samtlige af de krav til adgangen, der følger af retsplejeloven.

Justitia mener imidlertid ikke, at denne prøvelsesadgang alene er tilstrækkelig. Det bør således også kunne prøves, om betingelserne for overhovedet at iværksætte en given målrettet logning var opfyldt. Justitia er opmærksom på, at et sådant krav ikke kan udledes direkte af La Quadrature-dommen, men henset til det generelle krav om effektive retsmidler og retssikkerhed generelt, er det alligevel Justitias opfattelse, at en sådan prøvelsesadgang bør eksistere.

En sådan prøvelsesadgang forudsætter først og fremmest kendskab til logningspåbuddet i sig selv, dvs. kendskab til påbuddet uanset om der efterfølgende gives adgang til de loggede oplysninger.

Ved logning der primært er geografisk betinget, foreslås det, at logningens omfang skal offentliggøres senest samtidigt med, at ordningen træder i kraft, dog således at der i tilfælde, hvor formålet med logningen ville forspildes, kan ske offentliggørelse efterfølgende.

I de tilfælde, hvor logningen er målrettet en eller flere specifikke personer, bør der i stedet for offentliggørelse blot ske underretning af den eller de berørte personer. Her bør underretningen foretages efter logningspåbuddets udløb.

Dette vil skabe grundlaget for, at også selve påbuddet om målrettet logning kan gøres til genstand for effektiv prøvelse. Prøvelsesadgangen er navnlig relevant i de tilfælde, hvor målrettet logning er blevet iværksat, men politiet ikke efterfølgende tilgår de loggede oplysninger. Hvis ikke der tildes prøvelsesadgang i disse tilfælde, vil det skabe et retssikkerhedsmæssigt tomrum.

I visse tilfælde vil omstændighederne bevirke, at der i en længere periode ikke kan ske offentliggørelse af/underretning om et påbud om målrettet logning. For i videst muligt omfang at bevare retssikkerheden i disse tilfælde foreslås det at give Datatilsynet og Tilsynet med

---

⁴⁶ Lovskitsens s. 39

Efterretningstjenesterne eksplicit hjemmel til at foretage legalitetskontrol med den målrettede logning, der iværksættes.

Justitia har bemærket, at det fremgår af lovskitsen, at myndighederne (i praksis Rigspolitiets og PET) vil have pligt til at dokumentere grundlaget for vurderingen af de enkelte logningspåbud inkl. eventuelle forlængelser heraf.⁴⁷ Det fremgår imidlertid ikke, overfor hvem denne dokumentation skal ske. Justitia foreslår, i tråd med ovenstående, at der indføres eksplicit dokumentationspligt overfor Datatilsynet og Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

Endelig bør Justitsministeriet årligt udfærdige en rapport, der indeholder detaljeret statistik vedrørende anvendelsen af logningsreglerne.

Bemærkninger til lovskitsens punkt 7: Adgang til loggede oplysninger

Af lovskitsen fremgår det, at Justitsministeriet vurderer, at EU-Domstolens praksis ikke er til hinder for, at medlemsstaterne kan give politi og anklagemyndighed adgang til trafik- og lokaliseringsdata, der er logget med henblik på at beskytte den nationale sikkerhed, i de tilfælde, hvor politi og anklagemyndighed bekæmper grov kriminalitet.⁴⁸

Der lægges således op til, at reglerne om adgang til loggede oplysninger kan indrettes sådan, at der kan gives adgang til oplysninger til brug for et formål, der er mindre tungtvejende end det, oplysningerne oprindeligt blev logget af hensyn til.

Justitia er ikke enig i Justitsministeriets tolkning af dommen på dette punkt. Justitia er opmærksom på, at Justitsministeriet selv har angivet, at ministeriets læsning af præmis 166 i La Quadrature-dommen sker under "en væsentlig procesrisiko",⁴⁹ hvilket i sig selv forekommer bemærkelsesværdigt.

Ifølge Justitias vurdering vil den foreslåede løsning imidlertid ikke blot udgøre en væsentlig procesrisiko, men vil være i direkte strid med EU-Domstolens praksis. Vedtagelse af den foreslåede løsning vil således med overvejende sandsynlighed medføre, at Danmark vil blive dømt ved en eventuel sag for EU-Domstolen.

Præmis 166, som ministeriet også selv gengiver i lovskitsen, lyder således:

"Det skal desuden tilføjes, således som det navnlig fremgår af denne doms præmis 115 og 133, at adgangen til de trafikdata og lokaliseringsdata, som udbyderne lagrer som følge af en foranstaltning, der er vedtaget i henhold til artikel 15, stk. 1, i direktiv

---

⁴⁷ Lovskitsens s. 34

⁴⁸ Lovskitsens s. 66

⁴⁹ Lovskitsens s. 66

2002/58, i princippet kun kan begrundes i det mål af almen interesse, med henblik på hvilket disse udbydere er blevet pålagt at foretage denne lagring. Det følger navnlig heraf, at der under ingen omstændigheder kan gives adgang til sådanne data med henblik på at retsforfølge og straffe en almindelig strafbar handling, når lagringen heraf er begrundet i formålet om bekæmpelse af grov kriminalitet eller a fortiori i formålet om beskyttelse af den nationale sikkerhed. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, således som dette er blevet præciseret i denne doms præmis 131, kan en adgang til data, der er lagret med henblik på bekæmpelse af grov kriminalitet, under forudsætning af, at de i den foregående præmis nævnte materielle og proceduremæssige betingelser, der gælder for at opnå en sådan adgang, overholdes, til gengæld begrundes i formålet om beskyttelse af den nationale sikkerhed.” (Justitias fremhævning)

Justitsministeriets tolkning bygger på, at der i præmissen ikke ”eksplicit” tages stilling til, om hensynet til at efterforske og retsforfølge grov kriminalitet vil kunne begrunde, at politi og anklagemyndighed kan få adgang til lagrede trafik- og lokaliseringsdata, der er lagret med henblik på at beskytte den nationale sikkerhed.

Desuden henviser Justitsministeriet til, at der i præmis 166 henvises til proportionalitetsprincippet i dommens præmis 131 samt at dommens præmis 131 henviser til præmis 55 i Ministerio Fiscal-dommen, og ministeriet anfører på den baggrund:⁵⁰

”Når EU-Domstolen henviser til præmis 55 i Ministerio Fiscal-dommens opstillede proportionalitetskrav, må dette kunne tages til indtægt for den opfattelse, at Domstolen herved – fortsat – har den opfattelse, at et alvorligt indgreb (dvs. teleudbyderes pligt til at lagre trafik- og lokaliseringsdata og offentlige myndigheders adgang hertil) i de grundlæggende rettigheder kan begrundes med henblik på forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning af straffelovsovertrædelser, der har til formål at bekæmpe kriminalitet, der på samme måde kan kvalificeres som ”grov”, jf. Ministerio Fiscal-dommens præmis 56.”

I den nyligt afsagte H.K.-dom⁵¹ gentager EU-Domstolen præmis 166 fra La Quadrature-dommen:

”31. Hvad angår de formål, der kan begrunde de offentlige myndigheders adgang til de data, som udbydere af elektroniske kommunikationstjenester lagrer som følge af en foranstaltning, der er i overensstemmelse med disse bestemmelser, fremgår det af Domstolens praksis, at en sådan adgang kun kan begrundes i det mål af almen interesse, med henblik på hvilket disse tjenesteudbydere er blevet pålagt at foretage

⁵⁰ Lovskitsens s. 65

⁵¹ Sag C-746/18

denne lagring (jf. i denne retning dom af 6.10.2020, La Quadrature du Net m.fl., C-511/18, C-512/18 og C-520/18, EU:C:2020:791, præmis 166). (Justitias fremhævnings)

Justitsministeriet fremhæver dog også H.K.-dommens præmis 33:⁵²

*“Hvad angår det formål om forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager, der forfølges med den i hovedsagen omhandlede lovgivning, er det overensstemmelse med proportionalitetsprincippet kun bekæmpelsen af grov kriminalitet og forebyggelsen af alvorlige trusler mod den offentlige sikkerhed, der kan begrunde alvorlige indgreb i de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved chartrets artikel 7 og 8, såsom de indgreb, som lagring af trafikdata og lokaliseringsdata indebærer, **uanset om der er tale om generel og udifferentieret lagring eller målrettet lagring.** Det er således kun de indgreb i de nævnte grundlæggende rettigheder, der ikke er alvorlige, som kan begrundes i det formål, der forfølges med den i hovedsagen omhandlede lovgivning, om at foretage forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager i almindelighed (jf. i denne retning dom af 6.10.2020, La Quadrature du Net m.fl., C-511/18, C-512/18 og C-520/18, EU:C:2020:791, præmis 140 og 146).” (Justitsministeriets fremhævnings i fed. Justitias fremhævnings understreget)*

Som det fremgår af ovenstående citeringer fra lovskitsen, bygger ræsonnementet dels på, at EU-Domstolen henviser til præmis 131 i La Quadrature-Dommen, som henviser tilbage til præmis 55 i Ministerio Fiscal-dommen.

Præmis 55 i Ministerio Fiscal-dommen omhandler spørgsmålet om, hvorvidt der kan gives adgang til en helt anden form for data, end den her omhandlede, nemlig data med henblik på at identificere indehavere af SIM-kort (brugeridentitetsoplysninger). Ministerio Fiscal-dommen omhandler udelukkende spørgsmålet om adgang til persondata, og ikke spørgsmålet om hvordan og hvorvidt disse logges (dvs. målrettet eller generelt og udifferentieret). I præmis 55 og de omkringliggende præmisser forklarer EU-Domstolen, at der lovligt kan gives adgang til oplysninger af hensyn til bekæmpelse af kriminalitet i almindelighed, hvis adgangen til den pågældende type oplysninger ikke udgør et alvorligt indgreb. Der kan med andre ord gives adgang til brugeridentitetsoplysninger vedrørende SIM-kort i videre omfang end til trafik- og lokaliseringsdata, fordi adgang til sådanne oplysninger ikke udgør et lige så alvorligt et indgreb.

Justitia har svært ved at følge Justitsministeriets ræsonnement om, at præmis 55 i Ministerio Fiscal-dommen understøtter ministeriets fortolkning af EU-Domstolens retspraksis vedrørende det her omhandlede spørgsmål.

Når EU-Domstolen i La Quadrature-dommens præmis 166 henviser til dommens præmis 131, er der for det første blot tale om en generel henvisning til proportionalitetsprincippet (jf. ordlyden i præmis

---

⁵² Lovskitsens s. 66

166, "I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, således som dette er blevet præciseret i denne doms præmis 131"). Justitia er ikke enig i, at en generel henvisning til proportionalitetsprincippet kan fortolkes således, at EU-Domstolen har haft til hensigt at svække selve ordlyden i præmis 166, der i sig selv fremstår klar. For så vidt angår præmis 55 i Ministerio Fiscal-dommen, der udgør en sekundær henvisning, indgår denne præmis i en helt anden sammenhæng både faktisk og juridisk, som synes svær at sammenligne med det her omhandlede spørgsmål.

Det er desuden værd at bemærke, at henvisningen til præmis 131 end ikke sker i sammenhæng med spørgsmålet om, hvorvidt der kan gives adgang til data, der er logget til et mindre tungtvejende formål, end det formål, som den ønskede adgang er begrundet i. Tværtimod sker henvisningen til præmis 131 i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der kan gives adgang til data, der er logget til et *mere* tungtvejende formål end det formål, som den ønskede adgang er begrundet i (dvs. f.eks. adgang til data til brug for bekæmpelse af terrorisme, når dataene oprindeligt er blevet logget til bekæmpelse af menneskehandel, hvilket er tilladt). Endelig omfatter præmis 166s henvisning til præmis 131 ikke "den deri nævnte praksis", hvilket EU-Domstolen ellers har for vane eksplicit at nævne, når henvisningen til en anden præmis også omfatter den øvrige praksis, der nævnes i præmissen.⁵³ Henvisningen til præmis 131 kan således end ikke antages også at omfatte en henvisning til præmis 55 i Ministerio Fiscal-dommen.

Justitia mener ikke, at præmis 166 i La Quadrature-dommen, som bekræftes i H.K.-dommen, kan læses på anden måde, end at der ikke må gives adgang til data under hensyn til forfølgelsen af et mål, der er mindre tungtvejende end det mål, dataene oprindeligt blev logget til. Således må der ifølge Justitias vurdering ikke kunne gives adgang til data til brug for bekæmpelse af grov kriminalitet, hvis de pågældende data er opnået via en logningsordning, der er iværksat af hensyn til beskyttelse af den nationale sikkerhed. Dette følger direkte af ordlyden af præmis 166 (se Justitias fremhævning i den citerede præmis ovenfor).

Justitsministeriets ræsonnement bygger ligeledes på præmis 33 i H.K.-dommen. Justitia er opmærksom på, at der kan argumenteres for, at præmis 33 i H.K.-dommen kan læses sådan, at adgang til data til brug for bekæmpelse af grov kriminalitet ikke er udelukket, selvom dataene er logget via en generel og udifferentieret logningsordning. Det er dog ikke dét spørgsmål, som EU-Domstolen reelt behandler eller forholder sig til i præmis 33. Spørgsmålet der behandles, er afgrænsningen af *grov* kriminalitet overfor kriminalitet *i almindelighed*, herunder hvilke former for data, der kan gives adgang til, når formålet med adgangen alene er kriminalitet i almindelighed. Det er derfor også mere nærliggende at læse præmissen sådan, at den egentlige pointe er, at når det gælder trafik- og lokaliseringsdata, vil minimumskravet altid være bekæmpelse af *som minimum* grov kriminalitet/beskyttelse af den offentlige sikkerhed, hvorefter en målrettet logningsordning af trafik- og lokaliseringsdata aldrig kan retfærdiggøre bekæmpelse af kriminalitet i almindelighed. Dette underbygges af, at præmis 33 i H.K.-dommen henviser til præmis 140 og 146 i La Quadrature-

---

⁵³ Se f.eks. La Quadrature-dommens præmis 165, 175, 176 og 188

dommen, som netop tilsvarende omhandler spørgsmålet om afgrænsningen mellem data, der kan begrunde bekæmpelse af kriminalitet i almindelighed overfor data, der kun kan begrunde bekæmpelse af som minimum grov kriminalitet.

Modsat fremgår det utvetydigt af præmis 31 i H.K.-dommen, at "*Hvad angår de formål, der kan begrunde de offentlige myndigheders adgang til de data, [...], fremgår det af Domstolens praksis, at en sådan adgang kun kan begrundes i det mål af almen interesse, med henblik på hvilket disse tjenesteudbydere er blevet pålagt at foretage denne lagring*". I præmissen henvises der desuden til præmis 166 i La Quadrature-dommen, hvor det som nævnt utvetydig fremgår, at "*adgangen til [...] trafikdata og lokaliseringsdata, [...] i princippet kun kan begrundes i det mål af almen interesse, med henblik på hvilket disse udbydere er blevet pålagt at foretage denne lagring*". At EU-Domstolen skriver "i princippet" må antages at være knyttet til betragtningen senere i præmis 166 om, at der dog – pga. proportionalitetsprincippet – godt kan gives adgang til data, når formålet med adgangen er mere tungtvejende end det formål, som dataene oprindeligt blev logget af hensyn til. Dette understøttes yderligere af, at H.K.-dommens præmis 31 ikke indeholder dette forbehold.

Adgang til data, der er logget med henblik på at beskytte den nationale sikkerhed, når formålet med adgangen er bekæmpelse af grov kriminalitet, vil i øvrigt forekomme som en omgåelse af kravet om, at der kun må ske målrettet logning til bekæmpelse af grov kriminalitet mv.

Når hensynet til bekæmpelse af grov kriminalitet ikke kan begrunde generel og udifferentieret logning, må det samme hensyn så meget desto mindre kunne begrunde selve adgangen til oplysninger, der er lagret på baggrund af generel og udifferentieret logning. En sådan adgang ville gøre kravet vedr. målrettet logning illusorisk og som minimum arbitrært. Således ville der i forlængelse heraf skabes usikkerhed og inkonsistens i retstilstanden, hvis omfanget af data, som politiet har tilgang til i en sag om f.eks. grov narkokriminalitet, afhang af den nationale terrortrussel.

Samlet set må spørgsmålet således skulle afgøres i henhold til EU-Domstolens ganske tydelige formuleringer om spørgsmålet i både La Quadrature-dommens præmis 166 og H.K.-dommens præmis 31, hvorimod diverse præmis-henvisninger til Domstolens formuleringer om andre retlige spørgsmål ikke kan tages til indtægt for, at der åbnes op for en sådan omgåelse, der ville stride mod hele grundtanken i den begrænsning, som EU-Domstolen har fastslået.

Bemærkninger til lovskitsens punkt 8: Perioden indtil et nyt regelsæt træder i kraft

Justitsministeriet vurderer i lovskiten, at den nuværende logningsordning kan fortsætte frem til ikrafttrædelsen af nye logningsregler. Ministeriet anfører i den forbindelse, at vedtagelsen af nye regler blot skal ske "hurtigst muligt". Desuden fremgår det af lovskiten, at det er ministeriets umiddelbare opfattelse, at Danmark på nuværende tidspunkt står over for en sådan alvorlig trussel mod den nationale sikkerhed, som må anses for at være reel og aktuel eller forudsigelig, at en generel

og udifferentieret logning vil kunne fastsættes i overensstemmelse med La Quadrature du Net-dommen.⁵⁴

Justitia er ikke enig i disse betragtninger.

Justitsministeriets argument om, at tilpasningen blot skal ske "hurtigst muligt", må anses udhulet med afsigelsen af La Quadrature-dommen. Her fastslog Domstolen, at en national domstol har pligt til at undlade at anvende enhver bestemmelse om logning, der strider mod EU-retten. Dette gælder også, selvom der ikke er sket en egentlig, formel ophævelse af den pågældende nationale lovgivning. Denne pligt følger af princippet om EU-rettens forrang.⁵⁵ Når det er afklaret, at en given lovgivning ikke kan håndhæves af en domstol, må dette også betyde, at den pågældende lovgivning må anses ugyldig og ikke kan opretholdes. Dette er med andre ord, ifølge Justitias vurdering, to sider af samme sag. Det er i den forbindelse afgørende, at der her ikke er tale om lovgivning, hvis overensstemmelse med EU-retten kræver vurdering i det enkelte, faktuelle tilfælde. Tværtimod strider logningsbekendtgørelsen i sin helhed imod EU-retten, da den hviler på en ulovlig grundpræmis om generel og udifferentieret logning.

For så vidt angår betragtningen om, at Danmark p.t. befinder sig i en situation, der legitimerer generel og udifferentieret logning, er Justitia som nævnt ovenfor ikke enig i denne vurdering. Således kan CTA's vurdering af trusselsniveauet, der kontinuerligt siden 2014 har været "alvorlig", ikke antages at opfylde kravet til, at truslen skal være reel samt enten aktuel eller forudsigelig.

Justitia mener således ikke, at den nuværende logningsordning kan "opretholdes" frem til vedtagelsen af nye regler. Denne pointe er så meget desto vigtigere som følge af, at teleudbydere mv. risikerer at bryde persondataretten, hvis de fortsætter med at logge, når der ikke foreligger den fornødne hjemmel hertil. Om dette emne henvises der til Justitias analyse om logning fra februar 2021,⁵⁶ idet det dog her bør understreges, at justitsministeren selv – om end på noget indviklet vis – har udtrykt, at de nugældende logningsregler ikke giver mulighed for at logge på en måde, der er i overensstemmelse med persondataretten.

Med venlig hilsen

Jacob Mchangama

Direktør

JUSTITIA

Mobil/Cell +45 24 66 42 20

E-mail: jacob@justitia-int.org

<http://www.justitia-int.org>

Helene Qvist Petersen

Advokat

JUSTITIA

E-mail: helene@justitia-int.org

<http://www.justitia-int.org>

---

⁵⁴ Lovskitsens punkt 8

⁵⁵ La Quadrature-dommen, præmis 214-215

⁵⁶ Justitia, Ulovlig logning – tid til en lovrevision, 25. februar 2021, s. 15-18. Analysen kan tilgås [her](#)